ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI AUKŠTAIČIŲ G. 2

Linas KVIZIKEVIČIUS, Saulius SARCEVIČIUS

2004 m. LII MTS ekspedicija atliko žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus Vilniuje, Aukštaičių g. sklype 2. Sklypas yra Vilniaus senamiesčio R dalyje, kairėje Vilnios pusėje, Aukštaičių g. Š pusėje. Iš R pusės jis ribojasi su mūrine sklypo 4 tvora (gamyklos teritorija), iš Š – su asfaltuota gatve.

Tyrinėjimų tikslas – išsiaiškinti kultūrinio sluoksnio storį ir chronologiją bei buvusį užstatymą. Įvairiose vietose ištirti 6 bendro 24 m^2 ploto šurfai, surasti 247 radiniai.

Perkasimų nesuardytose vietose fiksuoti 2,6–2,9 m storio kultūrinių sluoksnių horizontai, pagal radinius bei stratigrafiją datuojami XVII a. pradžia – XX a. Viršutinis iki 1,2–1,5 m storio kultūrinis sluoksnis buvo suformuotas XX a. Sklypo Š dalyje (šurfas 3) kultūriniai sluoksniai suardyti čia statant kolektorių. Aptiktas užstatymas priskirtinas XVII–XIX a. Šurfe 5 atsidengė ŠV–PR kryptimi orientuoto, į įžemį įkasto medinio statinio Š sienos bei lentinių grindų liekanos. Statinys datuotinas XVII a. XVIII–XIX a. pastato mūrinių pamatų fragmentai aptikti šurfe 1. Beveik visoje tirto sklypo teritorijoje 2–2,6 m gylyje fiksuoti XVII–XVIII a. buvusio kiemo paviršiai. Ankstyviausią jų atspindi šurfe 4 atidengtas akmenų grindinys. Ankstyvajame sklypo egzistavimo laikotarpyje ryškūs Vilnios potvynio metu suplauti sąnašiniai smėlio bei žvyro sluoksniai.

Aptikta buitinės ir statybinės keramikos, metalo dirbinių liekanų, monetų. Didžiausią radinių grupę sudaro buitinės keramikos radiniai – jų surinkta 188. Tarp šios grupės radinių dominuoja puodų, puodynių ir puodelių fragmentai – 151. Taip pat rasta: 19 dubens fragmentų, 15 lėkščių, 2 ąsočiai, 1 gertuvė. Antrą kiekybiškai didžiausią radinių grupę sudaro statybinės keramikos pavyzdžiai, iš viso 39. Tarp jų dominuoja plokštinių ir karnizinių koklių fragmentai (25), rasti 9 puodyninių koklių fragmentai, 3 čerpės, 2 grindų plytelės, 2 plytos. Kitos rūšies radinių aptikta nedaug: 9 metalo ir 4 stiklo dirbiniai. Visi radiniai yra analogiški Vilniaus senamiestyje aptinkamiems radiniams. Didžioji jų dalis yra XVII–XVIII a. materialinės kultūros atspindžiai, tą akivaizdžiai patvirtina ir monetų radiniai. Tyrinėjimų metu aptiktos 5 monetos: du 1661–1666 m. emisijos variniai Jono Kazimiero šilingai (iš jų viena klastotė), viena Švedijos karalienės Kristinos Rygos mieste kaldintos monetos klastotė, viena Rusijos 1735 m. denga ir Augusto III 1755 m. grašis.

Archeologiniai žvalgomieji tyrinėjimai parodė, kad prieš pradedant sklypo užstatymo darbus, būtini platesnės apimties archeologiniai tyrimai, kurių parengiamajame etape galimi viršutinio kultūrinio sluoksnio (iki 1,5 m storio) mechanizuoti nukasimo darbai.

SURVEY RESEARCH AT THE AUKŠTAIČIŲ STREET 2

The archaeological survey was performed by the LII MTS expedition. The survey aimed to establish thickness and chronology of the cultural layer and to identify locations of the buildings which used to be situated at the site of the future construction works. 6 test pits (24 m^2 in total) were excavated and 247 finds were collected. Most of them (188 pieces) were pottery shards. Besides that there were 39 pieces of constructional ceramics, 9 metal items and 4 glass items. Most of the finds were reflections of the 17th–18th century material culture, which was also

proved by numismatic finds. During the excavations 5 coins were collected: two copper shillings of the John Casimir emission of 1661–1666 (one of them was false), one false Riga coin of Queen Christine of Sweden, one Russian denga of 1735 and one groat coined by August III in 1755.

ŽVALGOMIEJI TYRINĖJIMAI J. BASANAVIČIAUS G. SKLYPE 36

Linas KVIZIKEVIČIUS, Saulius SARCEVIČIUS

2004 m. LII MTS vykdė žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus Vilniuje, J. Basanavičiaus g. sklypo 36 (Valstybinė kelių direkcija) kieme, projektuojamo namo vietoje. Tyrimų tikslas – išsiaiškinti kultūrinio sluoksnio storį, chronologiją bei buvusį užstatymą. Tyrinėjamas sklypas yra už saugomos Vilniaus senamiesčio teritorijos ribų, todėl iki šiolei jis ir jo aplinka archeologiškai nežvalgyti. 2004 m. sklype atlikti inžineriniai geologiniai tyrimai (autorius R. Čiburys), kurie parodė, kad virš geologinių sluoksnių susiformavę 2,2–3,2 m storio kultūriniai sluoksniai. Tais pačiais metais vykdytų archeologinių tyrinėjimų metu ištirti 5, bendro 37,76 m^2 ploto šurfai. Vėliau pastato vietoje žvalgytas 1143 m^2, o požeminių komunikacijų vietoje – 187,5 m^2 dydžio plotas (iš viso 1330,5 m^2).

Žvalgomųjų tyrinėjimų ir žvalgymų metu perkasimų nesuardytose vietose fiksuoti 0,4–2,8 m storio (PR žvalgymų zonoje) XVIII–XX a. kultūrinio sluoksnio horizontai. Sklypo Š dalyje, šalia namo 36 aptikti dviejų pamatų–priestatų fragmentai. Sklypo V dalyje fiksuotas tualeto, stovėjusio dar XX a. pirmojoje pusėje, pamatas. Aptikti 25 individualūs radiniai: buitinės ir statybinės keramikos fragmentai. Sklypo PR dalyje aptiktos neglazūruotų ir glazūra padengtų plokštinių koklių dalys bei smulkūs puodų sienelių ir viršutinių indo dalių fragmentai. Visi radiniai datuojami XVII a. pabaiga (?) – XIX a. antroji puse, jie neišsiskiria iš kitų Vilniaus senamiestyje aptinkamų to laiko radinių. Aptikti būdingiausi ir dažniausiai Vilniuje randami artefaktai.

Žvalgymų rezultatai rodo, kad šalia sklypo, veikiausiai į P nuo jo, XVII a. pabaigoje – XVIII a. pirmojoje pusėje buvo sodyba. Jos lokalizavimui reikia papildomų žvalgomųjų tyrinėjimų gretimuose sklypuose. Apibendrinant tyrinėjimų rezultatus pažymėtina, kad žvalgymai suteikė naujų žinių apie Vilniaus miesto V dalies – priemiesčių, esančių už miesto gynybinės sienos, – urbanizacijos eigą praeityje. Šalia kelio į Trakus (šalia dabar J. Basanavičiaus g. sklypo 36) XVIII a. pirmojoje pusėje formavosi nauji sklypai.

Ateityje J. Basanavičiaus, Šviesos, Muitinės ir Vivulskio g. kvartaluose prieš vykdant statybų darbus yra tikslinga atlikti žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus.

SURVEY RESEARCH AT THE J. BASANAVIČIAUS STREET 36

In 2004 the LII MTS expedition performed archaeological tests and later the survey in the territory stretching westwards from the protected Vilnius old town area. The surveying works were performed at the planned building construction site and in its vicinity. 5 test pits were excavated covering the total area of 37.76 m^2. Besides that, the adjacent territory of 1330.5 m^2 was surveyed. 25 finds were collected: potshards and fragments of constructional ceramics datable to the late 17th (?) – the second half of the 19th century.